

जलपृष्ठजा स्त्री जलस्य पृष्ठे उपरि जायते जन-ड ७त० ।

शैवावे शब्दच० । [जलदाने तर्पणे ।

जलप्रदान न० प्रेतादिभ्यः जलस्य प्रदानम् । प्रेताद्युद्देशेन

जलप्रदानिक न० जलप्रदानं युद्धतानां प्रेतानासुद्देशेन

जलप्रदानं प्रतिपाद्यतयाऽस्त्यस्य ठन् । भारतस्त्रीपञ्चा-

नर्गते अश्वानरपर्वणि तस्य स्त्रीपर्वणि प्रथमाध १५

अध्यायपर्यन्तं “जलप्रदानिकं पर्वे स्त्रीविवापस्ततः

परम्” भा० आ० २५० ।

जलप्रपा स्त्री जलस्य जलदानार्थं प्रपा । जलदानार्थं गाला-

याम् (जलस्य) । “यातोद्वाहजलप्रपाशिशुसंस्कारप्रत-

ज्ञाष्टका” सु०चि० टी० धृतवाक्यम् ।

जलप्रान्त पु० इत० । जलसमीपस्थाने । [अमरः ।

जलप्राय न० जलं प्रायं यत् । जलवस्तुत्वे देये अनूपदेये

जलप्रिय पुंस्त्री इत० । चातकस्ये शब्दर० । मत्स्ये शब्दच०

स्त्रियां जातित्वेऽपि योषधत्वात् टाप् । शजलप्रियमात्रे

लि० । [जन्तुभेदे । स्त्रियां जातित्वात् ङीष् ।

जलज्व पुंस्त्री जले ज्वते ज्व-ञच् । (उद्दिष्टात्) जल-

जलफल न० जलजातं फलम् । शृङ्गाटके भावप्र० ।

“शृङ्गाटकं जलफलं त्रिकोणफलमित्यपि । शृङ्गाटकं

हिमं खादुं शुक्रं दृष्टं कषायकम् । पाहिशुक्रानिब-

न्नेष्टप्रदं पित्तप्रदाहृत्” ।

जलबन्ध पु० जलं बध्नाति बन्ध-ण्वल् । जलस्रोतोनिरोध-

के दारुणिनामने १मेतौ शब्दर० । भावे बन्ध् इत० ।

२जलस्य बन्धे च । [विना तस्य जीवनाभावेन तथात्वम् ।

जलबन्धु पु० जलं बन्धुर्यस्य । मत्स्ये शब्दर० जलं

जलबालक पु० जलं बाल इव यस्य कप् । विन्ध्यपर्वते

हेम० । जलस्य बालिकेव । १विद्युति स्त्री हेम० ।

जलविम्ब पुंन० इत० । जलस्य बुद्बुदे मध्यावकाशयुक्ते

शिथिलसंयोगेन कृत्राकारे तोयांशभेदे मेदि० । “जम्बू-

वज्जलपिम्बवज्जलजवज्जम्बालवज्जालवत्” उद्भटः ।

जलवि(त्रि)ल्व पु० जलप्रधानो बिल्वइव । १कर्कटे । बिब-

भेदने क । २जनचत्वरे(चातरजल)श्चल्यजलदेशे हारा०

जलबुद्बुद न० इत० । जलविम्बे । “मातुष्ये कदम्बी-

सम्भानिःसारे सारमार्गणम् ; यः करोति स वै सूदो

जलबुद्बुदसन्निभे” शब्दार्थचि०धृतवाक्यम् ।

जलब्राह्मी स्त्री जले ब्राह्मीव । हिलमोच्यां त्रिका० ।

जलभू पु० भवत्वत्वात् भू-अपादाने किप् इत० । १मेवे

२तन्नामनामके कर्पूरे च जलं भूत्पत्तिस्थानमस्य ।

१कञ्जटे शब्दच० । इत० १जलाधारभूमौ स्त्री ।

जलभृत् पु० जलं विभर्ति भृ-किप् इत० । १मेवे २तन्नाम-

नामके कर्पूरे च १तीयधारकमात्रे घटादौ लि० ।

जलमजिका स्त्री जलजाता मजिका । तोयजलसौ त्रिका०

जलमण्डुक न० जलं मण्डुकमिव । मण्डूकवाद्यादस्ये

करताडनेन तद्गुणानिधारके जलदर्दरे “जन्तुर्जलानि

जलमण्डुकाद्यावत्” भाषः । “जलमेव पाणिनो

त्पादितमपरेच ताडितं मण्डुकवत् ध्वनतीति लोक-

प्रसिद्धम्” भाषि० । [मत्स्यपुराणविहगे हारा० ।

जलमङ्ग पु० जले मङ्गुरिव निरन्तरमञ्जनोन्मज्जनकारित्वात् ।

जलमधूक पु० जलसमलक्षणातो मधूकः । जलान्तिक-

जाते मधूकभेदे मधूकके भावप्र० ।

“मधुको गुडपुष्पः स्यात् मधुवृक्षो मधुस्रवः । वानप्रस्थो

मधुशीलो जलजोऽत्र मधूलकः” मधूकपुष्पं मधुरं शीतलं

शुक्रं दृश्यम् । फलं शीतं शुक्रं खादुं शुक्रजं वातपित्त-

हृत् । अष्टाद्यं हन्ति दृष्ट्वाक्षदाहश्चासक्तजयान्” ।

जलमय त्रि० जलात्मकः जल+मयट् । जलात्मके चन्द्रादौ

“सलिलमने शशिनि रवेर्दीधितयः” इ०स० तस्य तथात्व-

सक्तम् । २तल्लोकस्य कर्मिणाममये देहे च । स्त्रियां

ङीप् । “ङे एव जमे योदुस्रभयोर्वीजमाहितम् ।

सा वा शम्भोजदीया वा मूर्तिर्जलमयी मम” कुमा०

शम्भोः क्षित्याद्यादृष्टमूर्तिकत्वेन तन्मूर्तेर्जलमयत्वम् ।

जलस्य ब्रह्मजीवाधारत्वं च मनुमेक्तं वचा “अप एव

ससर्जादौ तासु बीजमवावृजत्” ।

जलमसि पु० जलं सस्यितं तोषं मस्यति क्षिप्ति

सूक्ष्मांशतया भिनन्ति मस-इन् इत० । १मेवे हारा० ।

२तन्नामनामके कर्पूरे च ।

जलमार्ग पु० जलस्य तदाहस्य मार्गः । १प्रणाल्याम् (पयनाभा)

हेम० । जलमेव मार्गः । २जलस्ये मार्गे च (जलपथ) ।

जलमार्कार पुंस्त्री जलनकुले त्रिका० स्त्रियां जातित्वात् ङीप्

जलमाहका स्त्री जलस्थिता माहका । जलस्थिते माहका-

भेदे नङ्गदाः सप्त विधानपा० उक्ता यथा “मत्सी कूर्पी

वराही च दर्दुरी सकरी तथा । जलका जन्तुका चैव

सप्तैता जलमाहकाः” ।

जलमुच्च पु० जलानि सञ्चति उच्च-किप् । १मेवे अमरः

तन्नामनामके २कर्पूरे च । “शङ्खासृष्टा इव जलमुच्चस्ता-

दृशा यत्न जायै” मेघ० । १जलमोचनकर्त्तरि लि० “नात्त-

व्युदा जलवृक्षोऽचलमाहकाशः इ०१८ ।